

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економіки та підприємництва

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму

Головня О.М., Прилуцький А.М., Табенська О.І.

**Методичні рекомендації
для проходження виробничої практики
студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-
професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм»
галузі знань 24 «Сфера обслуговування» (2 курс)**

Вінниця 2023

Головня О.М., Прилуцький А.М., Табенська О.І. Методичні рекомендації для проходження виробничої практики студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» (2 курс). Вінниця: ВНАУ, 2023. 31 с.

Автори:

д.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму Головня О. М.;

к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму Прилуцький А.М.;

к.е.н., ст. викладач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму Табенська О.І..

Рецензенти:

– Атаман Л.В., к.г.н., старший викладач кафедри географії, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, (м. Вінниця);

– Сахно А.А., доктор економічних наук, професор, Вінницький національний аграрний університет.

Затверджено до видання науково-методичною комісією ВНАУ
(протокол № 2 від 21 вересня 2023 р.)

за поданням навчально-методичної комісії факультету економіки та підприємництва (протокол № 3 від 18 вересня 2023 р.)

Виробнича практика студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» є невід'ємною складовою освітнього процесу підготовки фахівців у ВНАУ і проводиться на сучасних підприємствах і організаціях туристичної сфери та індустрії гостинності.

Методичні вказівки до проходження виробничої практик для студентів спеціальності 242 «Туризм» складені на підставі Положення про проведення практики студентів Вінницького національного аграрного університету

Метою практики є оволодіння сучасними методами, навичками, вміннями майбутньої професійної діяльності, формування у них, на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах туристичного бізнесу.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	12
РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	15
РОЗДІЛ 4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	18
РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	24
РОЗДІЛ 6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	26
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Практична підготовка є невід'ємною складовою ОП «Туризм». Належний практичний рівень підготовки фахівців туристичного бізнесу позитивно позначається на подальшому професійному становленні бакалавра з туризму, сприяє зменшенню періоду адаптації до реального виробництва. Це можливе за умови проходження виробничої практики на підприємствах у тому числі базах практик, органах державної влади та місцевого самоврядування.

Під час проходження виробничої практики здобувачів залучають до необхідної підприємству і студентів роботи, що поглиблює та вдосконалює його практичні навички й уміння. Принципи організації виробничої практики визначають її структуру, зміст, організацію на підприємствах туризму та рекреації в рамках навчального плану підготовки фахівців з міжнародного туризму. Основоположними принципами виробничої практики є: принцип зв'язку теорії з практикою, принцип взаємодії ЗВО і бази практики, принципи наочності і доступності, принцип індивідуального підходу в умовах колективної роботи. Виробнича практика студентів другого курсу – ефективний засіб підвищення конкурентоздатності випускників туристичного профілю.

Практика студентів організовується відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Вінницького національного аграрного університету», затвердженого наказом ректора університету від 15 березня 2018 р. <https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/polozhennya-praktika-2018.pdf>

Весь комплекс практик студентів є різноманітністю навчально-виховного процесу, у якому здійснюється безпосередня підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності шляхом поступового самостійного вирішення передбачених програмою реальних управлінських і виробничих завдань, спрямованих на розвиток студентів.

Виробнича практика здобувачів освіти є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки бакалаврів спеціальності 242 «Туризм», під час якої відбувається закріплення і конкретизація результатів теоретичного навчання, набуття здобувачами освіти вмінь і навичок практичної роботи у сфері туристичного обслуговування.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 242 «ТУРИЗМ»

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Туризм» бакалавр повинен закріпити такі компетентності та досягнути програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

СК 03. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій

СК 04. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління

СК 05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

СК 06. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного)

СК 07. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту

СК 08. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем

СК 09. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

СК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію,

уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

СК 11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку

СК 12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу

СК 13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації

СК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

СК 15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства

СК 16. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу

СК 17. Розуміння основних понять та концепцій сільського зеленого туризму

Програмні результати навчання:

ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів

ПР2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук

ПР3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ

ПР4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного

простору

ПР5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території

ПР6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів

ПР7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт

ПР8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися

ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)

ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях

ПР 23. Організувати дозвілля в сільських садибах з популяризацією особливостей Вінницького регіону.

РОЗДІЛ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета виробничої практики полягає в оволодінні сучасними методами та формами організації праці в галузі туризму та рекреації, формуванні у майбутніх фахівців сфери туризму професійних умінь та навичок; використання набутої теоретичної підготовки на конкретній ділянці роботи в реальних виробничих умовах; формування потреби систематично поновлювати знання та вміння творчо застосовувати їх на практиці. Тобто метою практики є поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань студентів з вибору підприємствами індустрії туризму географії туристичних подорожей, а також навичок вивчення й аналізу ресурсної бази розвитку іноземного, зарубіжного та внутрішнього туризму в Україні.

Під час проходження виробничої практики студентам слід навчатися самостійно знаходити необхідну інформацію про діяльність підприємства на ринку туристичних послуг, аналізувати її, робити науково обґрунтовані висновки та формувати пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування підприємств індустрії туризму.

Студенти на практиці відпрацьовують навички функцій таких первинних посад: турагента, помічника менеджера туристичного підприємства, організатора туризму.

Метою практики є:

- закріпити теоретичні знання із дисциплін та курсів, вивчених студентами за увесь період навчання;
- зібрати інформацію про діяльність підприємства, його історію, сучасний стан та пріоритети на майбутнє;
- використати теоретичні знання для проведення аналізу діяльності обраного підприємства за допомогою різних методів дослідження;
- на основі зібраної та проаналізованої інформації сформулювати звіти.

Основними завданнями виробничої практики для студентів є:

- закріпити теоретичні знання з профільних дисциплін та навчитися використовувати їх на практиці;
- вивчити умови і методи роботи туристичних підприємств з планування географії іноземних, зарубіжних та внутрішніх туристичних подорожей;
- сформувати навички вивчення та оцінки туристично-рекреаційних ресурсів для потреб туризму.

Студент під час проходження виробничої практики має набути навичок:

- комунікації, взаємодії із різними відділами та рівнями влади у підприємстві;
- спілкування із працівниками туристичної галузі;
- набуття нових зв'язків, знайомств та використання їх у своєму професійному рості;
- формування, структурування та подачі інформації згідно наперед складеного плану.

Результатами проходження виробничої практики мають стати:

- отримання загальної уяви про організацію діяльності туристичного підприємства;
- поглиблення знань та практичних навичок з систематизації та класифікації турів й туристичних програм;
- ознайомлення з ресурсним потенціалом розвитку різних видів та форм туризму в Україні;
- вміння здійснювати самостійні краєзнавчі дослідження за обраною тематикою;
- набуття досвіду організаційної та аналітичної роботи на підприємствах сфери туризму, а також навичок роботи у виробничому колективі.

Обсяг виробничої практики 90 годин (3 кредити).

Базами практики можуть виступати підприємства-посередники на ринку туристичних послуг - туроператори або туристичні агенти, що мають у структурі реалізації тури для іноземного та внутрішнього туризму.

Офіційними базами практик, на основі укладених договорів із ВНАУ, де можуть отримати практичні уміння здобувачі вищої освіти спеціальності «Туризм» є: ФОП «Мінова Людмила Володимирівна», «Галопом по світу»; ФОП «Юхимова Ірина Олександрівна», «TUI»; ФОП «Кіяшко Тетяна Юріївна» «Verona tour»; ФОП «Замрій Віктор Вікторович» ТА Vibe to Fly; ФОП «Кочерган Тарас Михайлович», ТА «Вінтур-Плюс» та інші.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво практикою здійснюється двома особами:

1. Викладачем кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму.

2. Одним із провідних спеціалістів підприємства, де студент проходить практику. Перед початком практики кафедрою проводиться ряд організаційних заходів, в тому числі загальні збори студентів, де даються інструкції та вказівки, уточнюються теми індивідуальних завдань.

Розподіл студентів за об'єктами практики та призначення керівників від вищого навчального закладу (ВНАУ) здійснюється кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму, погоджується з деканом і оформлюється наказом ректора. При цьому в кожному конкретному випадку максимально враховується характер майбутньої роботи студента.

Керівник практики від кафедри:

- проводить разом із завідувачем кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму інструктивні збори студентів, які направляються на практику;

- надає студентам-практикантам необхідні документи (направлення на практику, програма, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання та інші додаткові матеріали);

- повідомляє студента про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: порядок подання письмового звіту, стандарти оформлення, дослідження на замовлення про проведену науково-дослідну роботу тощо;

- регулярно проводить консультації студентів згідно із затвердженим графіком з питань виконання програми практики, виконання інших видів робіт та складання звіту;

- у складі комісії приймає захист звіту і залік з практики.

Керівництво студентами-практикантами на робочих місцях здійснює кваліфікований фахівець із відповідною спеціальною освітою.

Керівник практики від підприємства зобов'язаний:

- організувати робоче місце і створити необхідні умови для проходження практики;

- забезпечити студентів належною інформацією, документами, нормативними та іншими матеріалами з питань організації та регулювання господарської діяльності підприємства;

- залучати студентів-практикантів до активної участі у поточній роботі з урахуванням календарного плану виконання програми практики та індивідуального завдання з наукової роботи;

- організовувати вивчення передового досвіду оброблення поточної інформації із застосуванням технічних засобів, у тому числі й ПК.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики отримати від керівника практики від ВНАУ консультацію щодо порядку проходження практики і оформлення всіх потрібних документів;

- своєчасно прибути на базу практики, оформити прибуття в щоденнику і приступити до виробничих обов'язків під керівництвом

висококваліфікованого працівника підприємства туристичної індустрії;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики і вказівками її керівників;

- вивчити і суворо дотримуватися режиму праці, правил охорони праці, техніки безпеки тощо;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- поетапно відбивати результати проходження практики у письмовому звіті;

- у повному обсязі відпрацювати термін передбачений для проходження практики у письмовому звіті;

- своєчасно захистити письмовий звіт з практики.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Перед початком практики студент знайомиться з керівником практики від підприємства, правилами внутрішнього розпорядку в підприємстві і своїм графіком виходу на практику, проходить інструктаж з протипожежної безпеки і техніки безпеки. На період проходження студентом практики видається наказ відділу кадрів підприємства, де за студентом закріплюється керівник виробничої практики.

Виробнича практика складається з таких структурних частин.

1. Знайомство з підприємством, робочими місцями та умовами проходження практики

1.1. Оформлення на практику та ознайомча екскурсія по підприємству.

1.2. Інструктаж з техніки безпеки і режиму праці на робочому місці.

Характеристика підприємства як суб'єкта туристичної діяльності.

2.1. Ознайомлення з господарською діяльністю підприємства, зібрати інформацію про діяльність підприємства, його історію, сучасний стан та пріоритети на майбутнє. Визначити форму власності, організаційно-правову форму, статус підприємства за розмірами.

2.2. Описати організаційну структуру підприємства, включаючи структуру підрозділів. Вивчення внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, особливостей просування туристичних послуг на ринку, особливостей використання реклами у діяльності підприємства, специфіки проведення піар-заходів та піар-компаній для підвищення популярності туристичного підприємства на ринку туристичних послуг.

2.3. Охарактеризувати матеріально-технічну базу підприємства (приміщення, обладнання, власні транспортні засоби тощо).

Вивчення географії зарубіжних турів підприємства.

3.1. Охарактеризувати географію зарубіжних турів, що пропонуються туристичною фірмою (країни, регіони). Країни згрупувати за туристичними регіонами (класифікація WTO).

3.2. Дати характеристику рекреаційно-ресурсному потенціалу країн, тури до яких пропонує туристична фірма. Визначити його структуру та особливості розміщення.

3.3. Згрупувати зарубіжні тури, що реалізуються туристичною фірмою, за видами та формами туризму. Результати представити у вигляді таблиці.

Вияснити через які аеропорти в сусідніх з Україною європейських державах українцям бюджетно та найзручніше літати.

За сайтами аеропортів у вигляді таблиці складіть перелік напрямків за якими здійснюються авіарейси із аеропортів:

- Міжнародний аеропорт імені Фредеріка Шопена, м. Варшава (Польща);
- Міжнародний аеропорт імені Яна Павла II, м. Краків (Польща);
- Міжнародний аеропорт Ряшів-Ясенка, м. Жешув (Польща);
- Міжнародний аеропорт м. Кишинів (Молдова);
- Міжнародний аеропорт «Кошиці» (Словаччина);
- Міжнародний аеропорт ім. Штефана Великого, м. Сучава (Румунія).

Охарактеризувати один з аеропортів.

Вивчення географії внутрішніх турів підприємства.

4.1. Охарактеризувати географію турів по Україні, які пропонує туристична фірма (регіони, міста, курорти). Тури згрупувати за історико-географічними регіонами (або по областях України, містах України та місту Вінниці).

4.2. Надати коротку туристичну характеристику цих регіонів (областей, міст, курортів).

4.3. Визначити, які основні туристично-рекреаційні ресурси (об'єкти, події та інші атракції) України використовуються туристами (приваблюють їх) під час кожного з турів.

Індивідуальне завдання.

У процесі проходження виробничої практики для підвищення фахового рівня підготовки студентів планується виконання науково-дослідної роботи та відповідних індивідуальних завдань. У такий спосіб поглиблюється та

закріплюється теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, ведеться збір інформації та практика підготовка до виконання науково-дослідної роботою. До початку практики студент разом із викладачем-керівником від університету визначає наукову проблему мету, об'єкт і предмет дослідження, складає перелік питань, які повинні входити до розділів звіту. Згідно із розробленим планом визначається обсяг інформаційних матеріалів, що мають бути зібрані систематизовані та проаналізовані у процесі проходження практики. Зміст, кількість та обсяг практичного матеріалу, що збирається студентом під час практики, залежить від наукової теми, типу і виду об'єкта дослідження, мети, що ставиться при виконання науково-дослідної роботи і погоджується студентом з керівником практики від університету.

Студентам також пропонується виконати індивідуальні завдання, які пов'язані не тільки з написанням звіту, а і виконанням конкретних досліджень на замовлення туристичної організації – бази проходження практики та згідно з тематикою науково-дослідних робіт, що проводяться кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму. Провести власне краєзнавче дослідження та дати характеристику окремим елементам туристично-рекреаційного потенціалу будь-якого міста України (на вибір студента) згідно такого алгоритму:

1. Давньоруська архітектура.
2. Палаці та фортеці.
3. Сакральна архітектура (храми та монастирі).
4. Приватні садиби XIX – поч. XX ст.
5. Архітектура радянського періоду.
6. Пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
7. Промислова архітектура.
8. Спортивні об'єкти.
9. Вокзали.
10. Площі міста.
11. Монументальне мистецтво.
12. Незвичайні пам'ятники.
13. Художні музеї.
14. Меморіальні музеї.
15. Науково-природничі музеї.
16. Музеї під відкритим небом
17. Театри
18. Пам'ятки садово-паркового мистецтва
19. Ботанічні сади
20. Міський транспорт
21. Мости
22. Водні ресурси
23. Міські фонтани
24. Виставкові центри
25. Кінотеатри
26. Сучасна готельна інфраструктура
27. Пляжі міста
28. Заклади індустрії розваг.

РОЗДІЛ 4

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел

Оформлення звіту з виробничої практики має відповідати загальним вимогам, що висуваються до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Набір тексту дипломної роботи здійснюється на комп'ютері через 1,5 міжрядкових інтервали (29-30 рядків на сторінці), друк - на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів Time New Roman. Висота шрифту - 14 мм. Поля: ліве - не менше 25-30 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє і нижнє - не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту - однаковою, стрічка - чорного кольору середньої жирності.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи (рис.1): «ЗМІСТ», «ВСТУП»,

«РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

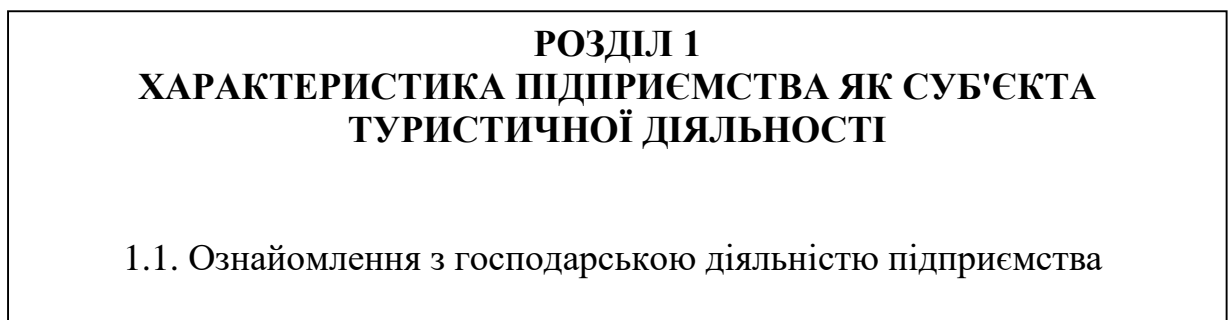

Рис 1. Демонстрація оформлення заголовків

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами (без знака №) у правому верхньому куті сторінки.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включається до нумерації, але номер сторінки не ставиться. На титульному аркуші зазначають повну назву навчального закладу та його відомчу підпорядкованість, факультет, кафедру, на якій виконана робота, назву роботи, дані про студента, наукового керівника, місто та рік подання роботи до захисту. Скорочення в назвах навчального закладу та теми роботи не допускаються. Зразок титульного аркуша наведено у дод. В.

Зміст має відповідати плану роботи, який затверджено разом із темою. На сторінці зі змістом зазначається номер початкової сторінки кожної складової диплому.

Текст **основної частини** дипломної роботи поділяють на розділи, підрозділи (можливо пункти). Кожний розділ починають з нової сторінки.

Зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Посилання в тексті на джерела надають у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело в цілому). Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга цифра - номеру сторінки. Наприклад, [32, с. 85].

Зібрані фактичні та статистичні матеріали наводяться в однакових одиницях виміру: абсолютних (грн, дол. США, т, м, шт.) або відносних (%). Наприкінці дипломної роботи розміщується *список використаних джерел*. Рекомендована кількість назв - до 60-80.

При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватися Державного стандарту на *бібліографічний опис творів друку* (ГОСТ 7.1-84).

Основними елементами бібліографічного опису є інформація про: автора (-ів); назву твору; вид видання (за потреби - про перевидання чи переклад); місце видання, видавництво; рік видання та обсяг публікації.

Список розташовують в алфавітному порядку за прізвищами авторів або

першої літери назв творів. Допустимо розміщувати джерела у списку за порядком посилань на них у тексті.

Авторів, які мають однакові прізвища, записують за алфавітним порядком їхніх ініціалів. Праці одного автора записують за першими буквами назв його праць. Прізвища авторів наводяться у тій послідовності, в якій вони подані у виданні та розділяють комами. Якщо це робота двох або трьох авторів, то можна подавати лише прізвище та ініціали першого і додаючи слова "та ін.". Книга, яка має понад три автори може бути записана у двох варіантах - за назвою, або за прізвищем першого автора.

Література, що видана різними мовами, розміщується у такий спосіб: кирилицею, а потім - латинською.

Якщо у дипломній роботі використано *праці, що розповсюджено на правах рукопису* (кандидатські, докторські дисертації, автореферати дисертацій), то при бібліографічному описі використовують інформацію, подану на титульному аркуші.

Журнальні статті описуються за схемою: прізвище автора (-ів), назва статті, назва журналу, рік видання, номер журналу, сторінки, на яких надрукована стаття.

Газетні статті описуються за схемою: прізвище автора (-ів), назва статті, назва газети, рік видання, число і місяць, сторінки, на яких надрукована стаття.

Статті, опубліковані в наукових збірниках, описують за схемою: автор, назва, назва збірника, дані про наукового редактора, місце видання, видавництво, рік видання, сторінки.

Оформлення допоміжних матеріалів

До допоміжних матеріалів відносять: *ілюстрації* (схеми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку.

Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією по центру. Наприклад, четвертий рисунок другого розділу (рис.2):

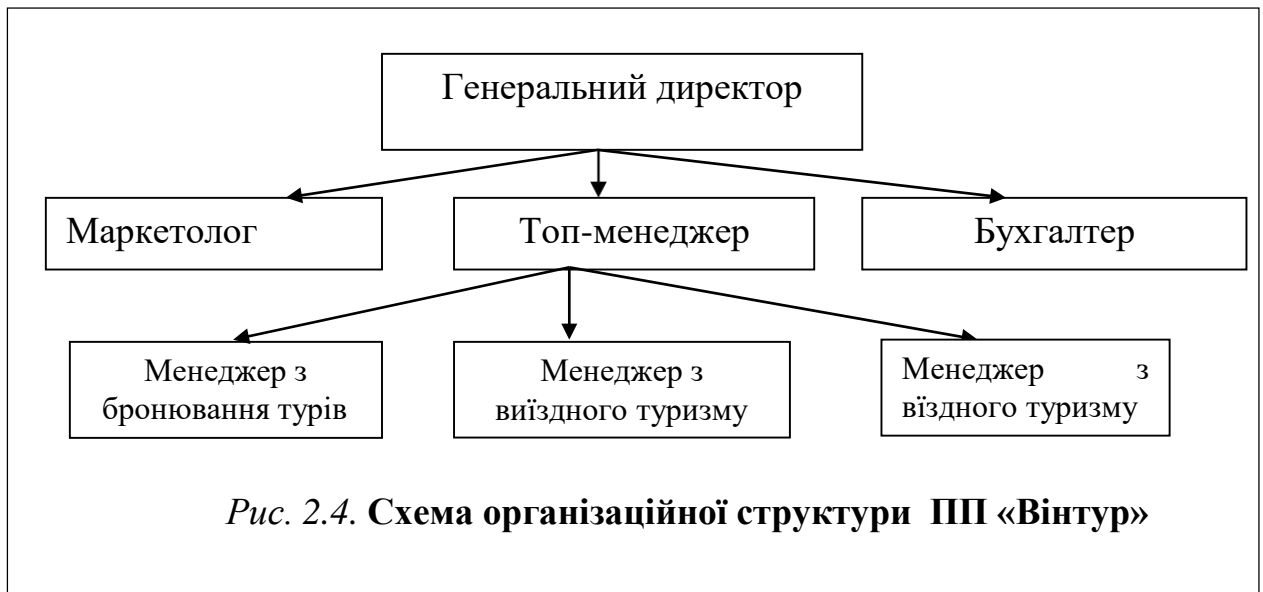

Рис. 2. Демонстрація оформлення рисунків

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту (Рис.3), де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4 рекомендується розміщувати у додатках.

Рис. 3. Приклад оформлення ілюстрації

Якщо необхідно ілюстрації доповнюють або поясненнями, або коментарем.

Цифровий матеріал оформлюється у вигляді *таблиць*. Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. Приклад побудови

таблиці (рис.4):

<i>Таблиця 1.1</i>				
Назва таблиці				
	Заголовок граfi		Заголовок граfi	
	пiдзаголовок графi	пiдзаголовок графi	пiдзаголовок графi	пiдзаголовок графi

Рис. 4. Демонстрація оформлення таблиць

Таблиці нумерують у межах розділу. У лівому верхньому куті сторінки розміщують напис «Таблиця _._» (номер розділу, номер таблиці в розділі). Назва таблиці міститься нижче, по центру сторінки. У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться «Продовження табл. 2.1» (рис.5).

У таблиці слід обов'язково зазначити одиницю виміру відповідно до стандартів; числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десятичних знаків.

Заголовки колонок необхідно починати з великих літер, підзаголовки - з маленьких (якщо вони складають одне речення із заголовком) і з великих (якщо вони самостійні). Висота рядків - не менше 8 мм.

Якщо текст, який повторюється у графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться прочерк (-).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад: «... у табл.2.1.». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див.табл.3.2.».

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)». Пояснення значень

символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Кожна таблиця відокремлюється вище і нижче одним вільним рядком. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаків: (=), (+), (-), (x), (:).

До додатків рекомендується включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття дослідження;

- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції і методики;
- опис алгоритмів і програм розв'язання задач на ПК, які розроблені у процесі роботи над дослідженням;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх за порядком зазначення відповідних посилань у тексті. Кожний такий додаток необхідно починати з нової сторінки.

Додаток має містити заголовок, надрукований симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Й, О. Наприклад: додаток А, додаток Б і т.ін.

Текст кожного додатка, якщо необхідно, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 - другий розділ додатка А; В.3.1 - перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 - другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) - перша формула додатка А.

РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Розділи звіту повинні бути розміщені в такому порядку, як вказано у методичних рекомендаціях. На кафедру подається також заповнений та затверджений керівником практики від виробництва щоденник, у якому також наводиться характеристика роботи студента під час проходження практики на виробництві.

Критерії оцінювання дипломної роботи

За шкалою ЄКТС	За шкалою ВНЗ	За раціональною шкалою	Коментар
А	90-100 %	відмінно	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, чітка та динамічна, у ході доповіді здобувач проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін; вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно - наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Здобувач ОС «бакалавр» кваліфіковано відповів на всі запитання ЕК. Кваліфікаційна робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; здобувач вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлений і має всі необхідні супровідні документи.</p>
В	80-90 %	дуже добре	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, чітка та динамічна, в ході доповіді здобувач проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін на рівні вище середнього; вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Кваліфіковано відповів на всі запитання ЕК. Кваліфікаційна робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; здобувач вносить реальні пропозиції щодо вдосконалення</p>

			діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлений, має всі необхідні супровідні документи.
C	70-80 %	добре	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, але були допущені деякі неточності. У ході доповіді здобувач проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін на середньому рівні; вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Відповів на всі запитання ЕК, але допустив низку помітних помилок. Кваліфікаційна робота містить самостійний аналіз досліджуваної теми; здобувач вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлений, має всі необхідні супровідні документи.</p>
D	60-70 %	задовільно	<p>Побудова доповіді на захисті грамотна, логічна, але були допущені значні неточності. У ході доповіді студент проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін в обсязі, необхідному для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Відповів на всі запитання ЕК, але допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях, принципові з яких може усунути самостійно. Кваліфікаційна робота належно оформлена, має всі необхідні супровідні документи.</p>
E	50-60 %	достатньо	<p>У ході доповіді здобувач проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін в обсязі, достатньому для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Відповів на всі запитання ЕК, але допустив помилки у відповідях на запитання та при виконанні завдань кваліфікаційної роботи, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача. Кваліфікаційна робота оформлена з деякими недоліками і має всі необхідні супровідні документи.</p>
FX	25-50 %	незадовільно	<p>Здобувач виявив значні прогалини в знанні основного Навчального матеріалу дисциплін, передбачених навчальним планом напряму підготовки «Туризм»; допуслав принципові помилки при відповідях на захисті, в тексті дипломної роботи. Кваліфікаційна робота не відповідає вимогам оформлення, структурно-логічній схемі побудови, не був підготовлений або підготовлений неналежним чином наочний матеріал.</p>
F	0-25 %		

РОЗДІЛ 6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Kinash, I., Andrusiv, U., **Golovnia, O** & Popadynets, I. (2019). Aspects of the formation and development of innovation infrastructure in Ukraine. *Management Science Letters*, 9 (13). P. 2403–2414. DOI: 10.5267/j.msl.2019.7.015
2. Копытко М., Чырва О., **Stavska Y.**, Karvatska N., Chyrva H.. Agile Management (Management 3.0) as the Basis of the Management System in the Conditions of Globalization. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. №. 2 P. 101-106.
3. Kravchenko O., Kucher A., Yanchuk T., **Stavska Y.** Methodology for assessing the harmony of economic relations between participants of the agrofood market. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9. № 2. P. 291-303.
4. Lopatiuk R.I. The impact of innovation the development of hotel and restaurant enterprises. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. Vol .11. № 12. P. 396-404.
5. Luchaninova O., Koval V., Deforz H., Nakonechna L., & **Golovnia O.** (2019). Formation of communicative competence of future specialists by means of group work. *Espacios*. Vol. 40 (41). P. 11–18.
6. Ostrovska, H., Tsikh, H., Strutynska, I., Kinash, I., Pietukhova, O., **Golovnya, O.**, *Shehynska, N.* Building an effective model of intelligent entrepreneurship development in digital economy. *Eastern European Journal of Advanced Technologies*. 2021. 6 (13 (114)). P. 49–59. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.244916>
7. Stavska U. Methodology of competitive innovations creation for the food industry enterprise. *The scientific heritage*. 2020. № 46. P. 8. P. 88-94.
8. Stavska Y. The communication competence as the basis of professionalism in socio-ethical marketing. *Theoretical and applied aspects of sustainable development. Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology*. 2020. № 33. С. 66-73.
9. Stavska Y. The methodological foundations of value-oriented theory of social communication in the service sector. *Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology*. 2019. № 29. С. 76-90.
10. Stavska Yuliiia. Prospects of festival tourism development in Ukraine. **ECONOMIC AND LEGAL PRINCIPLES OF ECONOMIC GROWTH IN THE POST-CRISIS PERIOD: collective monograph.** Shioda GmbH, Steyr, Austria 2021. p. 188-196.
11. Головня О. М. Виставково-ярмаркова діяльність як інтеграційний інструмент реалізації інтересів АПК. *Проблеми економіки*. 2022. № 1 (51). С. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-1-20-25>

12. Головня О. М. Інноваційні технології фінансування соціального розвитку національної економіки. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2019. № 2 (20). С. 93–102. <https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-2> (20)-93-102.
13. Головня О.М. Виставкова індустрія: сучасні економічні тренди та перспективи майбутнього. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2022. № 1 (25). С. 162–171.
14. Головня О.М. Запровадження інноваційних технологій фінансування соціального розвитку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7 (47). С. 31–39.
15. Головня О.М. Міжнародна практика інноваційних технологій фінансування проєктної діяльності. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 44–49.
16. Головня О.М. Соціально-економічні аспекти розвитку міжнародного туризму під впливом глобалізаційних чинників. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 1 (55). С. 56–71.
17. Головня О.М. Соціально-економічні детермінанти розвитку міжнародного туризму та трудової міграції. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 2 (52). С.39–52.
18. Головня О.М., Кондратова М.В. Концепція інтегрованого розвитку міст: європейський досвід та можливості його застосування в Україні. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 3 (57). С. 178–194.
19. Головня О.М., Ставська Ю.В. Міжнародний туризм: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Друк». 2020. 316 с.
20. Головня О.М., Ставська Ю.В. Сучасні трансформації розвитку сфери туризму та індустрії гостинності: монографія. Вінниця: ВНАУ, 2021. 220 с.
21. Лопатюк Р.І. Управління персоналом як ефективний інструмент удосконалення роботи підприємств індустрії гостинності. *Бізнес-інформ*. 2021. № 12. С. 277-282.
22. Ставська Ю.В. Агротуристичні комплекси в контексті зеленого європейського курсу: вектори розвитку та перспективи. *Економіки, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1 (59). С. 94-106.
23. Ставська Ю.В. Інфраструктурні чинники розвитку індустрії гостинності у сфері екологічного туризму на Закарпатті. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 61. С. 79 – 88.
24. Ставська Ю.В. Напрями інноваційного розвитку туризму в Україні. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 2. С. 45-57
25. Ставська Ю.В. Особливості та тенденції розвитку індустрії

сільського туризму. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6 (17). С. 84-91.

26. Ставська Ю.В. Сільський зелений туризм як напрям розвитку сільських територій. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 1. С. 83-95.

27. Табенська О.І. Особливості розвитку сільського зеленого туризму на Вінниччині. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. С. 1-7.

28. Табенська О.І. Особливості діяльності інтегрованих структур у галузі туризму. *Бізнес-навігатор*. 2021. № 1. (62) . С. 96–101.

29. Табенська О.І. Особливості діяльності сфери гостинності в умовах пандемії. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 1. С. 40–45.

30. Табенська О.І. Розвиток інтеграційних процесів у туристичній сфері. *Монографія*. Твори. 2022. 332 с.

31. Табенська О.І. Функціонування кластерів у рекреаційно-туристичному комплексі регіону. *Інтелект ХХІ : наук. екон. журн.* 2020. № 6. С. 100–105.

32. Транченко Л.В., Лопатюк Р.І. Інтернет-маркетинг як спосіб підвищення конкурентоспроможності в індустрії туризму. *Стратегії сталого розвитку в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі: можливості і проблеми запровадження в Україні* : кол. монографія / за ред. д-ра іст. наук, проф. Чепурди Г. М.; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ. 2021. С. 101-111.

33. Транченко Л.В., Лопатюк Р.І. Розвиток індустрії туризму та гостинності в Україні. *Підприємництво і торгівля: збірник наукових праць*. 2020. № 26. С. 10-18.

ДОДАТКИ

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Ощипок І.М. Інноваційні ресторанні технології: підручник. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2019. 325 с.
Два автори	1. Чухрай Н.І., Лісовська Л.С. Управління інноваціями : навч. посіб. Львів : Вид-во «Львівська політехніка», 2015. 277 с. 2. Горошкова Л.А., Волков В.П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 3. Головня О.М., Ставська Ю.В. Міжнародний туризм : навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Друк». 2020. 316 с.
Три автори	1. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент теорія і практика в умовах трансформації економіки : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
Чотири і більше авторів	1. Іващенко А.В., Юр'єв В.І., Манжос Е.О., Польова О.Л. Інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства у системі рекреаційно-туристичного природокористування: монографія. Вінниця: ВНАУ. Вінниця: ТОВ «Твори». 2019. 373 с. 2. Луцяк В.В., Польова О.Л., Ставська Ю.В., Мостенська Т.Г. Управління бізнес-процесами в ГРС: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ. Вінниця: ТОВ «Твори». 2019. 331 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В.В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В.М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І.І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 3. Управління стартапами : підручник для для здобувачів вищої освіти за економічними спеціальностями / О. А. Гавриш, К. О. Бояринова, М. О. Кравченко, К. О. Копішинська; за заг. ред. О. А. Гавриша. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2020. 716 с
Без автора	1. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 2. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т.А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.

Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І.М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Автореферати дисертацій	2. Бондар О.Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2011. № 48-49. Ст. 536. 2. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Анциперова І.І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Частина видання: продовжуваного періодичного видання	1. Головня О.М. Соціально-економічні детермінанти розвитку міжнародного туризму та трудової міграції. <i>Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики</i> . 2020. № 2 (52). С.39–52. 2. Ставська Ю.В. Агротуристичні комплекси в контексті зеленого європейського курсу: вектори розвитку та перспективи. <i>Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики</i> . 2022. № 1 (59). С. 94-106. 3. Калетнік Г.М., Підвальна О.Г., Колесник Т.В. Діяльність університетів та інноваційних структур за їх участю як чинник сталого розвитку в умовах проведення реформи децентралізації (на прикладі ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»). <i>Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики</i> . 2018. № 6 (64). С. 7-27.
Електронні ресурси	1. Трансформація: Сила змін. URL : http://chefs-summit.com 2. ТОП-13 трендов в ресторанном бізнесі в 2021 году. URL: https://joinposter.com/post/restaurant-trends 3. Державне агентство розвитку туризму (ДАРТ). URL: https://www.tourism.gov.ua/ 4. Міністерство економіки України. URL: https://www.kmu.gov.ua/ 5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua 6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ 7. Урядовий портал. URL: https://www.kmu.gov.ua/ 8. Спілка сприянні розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: https://www.greentour.com.ua/en